

เทศน์เช้า วันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๒

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เราจะพูดถึงกรรมะ กรรมะพูดถึงพระพุทธเจ้าสอนให้เชื่อเรื่องของการกระทำแล้วมันทำได้ยาก กรรมะเนี่ย กรรมคือการกระทำ ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว แต่เวลาเราทำนี่ เราทำด้วยทัศนคติความทะยานอยาก เราถึงไม่รู้ว่าเราทำดีหรือทำชั่ว แต่เราเข้าใจว่าทำดี แล้วเวลากรรมมันเกิด เห็นไหม

อย่างเช่นการคว่ำบาตร การหยายบาตร การคว่ำบาตรของครูบาอาจารย์ของเรา ท่านคว่ำบาตรของท่าน ท่านมีเหตุมีผลนะ แล้วพอท่านคว่ำบาตรนี้มีเหตุมีผล แล้วเป็นสามิจิกรรม ทำเป็นสามิจิกรรม ใครจะไปหงายขึ้นมาเป็นอับดีปาจิตตีย์ การคว่ำบาตรนี้ท่านไม่ได้คว่ำเฉยๆ ถ้าการคว่ำบาตรนะ ที่ชอยดีบาตรมันคว่ำๆ หงายๆ ทั้งวันแหละ มันเป็นคำกิริยาไง การคว่ำบาตร การหยายบาตร พระล้างบาตรก็คว่ำๆ หงายๆ ล้างทั้งวันแหละ การคว่ำบาตร หยายบาตร อย่างนี้มันไม่มีเหตุมีผล

แต่การคว่ำบาตรโดยสามิจิกรรม นี่หลวงตาท่านคว่ำบาตรเพราะเหตุใด? ท่านคว่ำบาตรเพราะว่าสิ่งที่ได้มาเห็นใหม่ ทำปกาสนียกรรม คือปรับ ไม่คบ

สิ่งที่ได้มา ได้มาเหมือนตอนคว่ำบาตรที่วัดอโศกฯ บอกว่าได้มาเหมือนรับของโจร รับของโจรเขาเอามาให้ ปล้นชิงตำแหน่งหน้าที่ของสมเด็จพระญาณฯ มา แล้วเอามาให้กัน แล้วไปรับของโจร นี่คว่ำบาตรทั้งผู้รับ และคว่ำบาตรทั้งผู้ให้ ผู้ให้ไปปล้นไปชิงมา แต่พอปล้นชิงมาแล้วเสร็จแล้วค่อยมาแก้กฎหมายทีหลัง แก้กฎหมายว่าให้ทำได้ ให้ทำได้ เห็นไหม

กฎหมายมันไม่ใช่ธรรมวินัย ธรรมวินัยที่ทำขึ้นมาแล้ว อันนั้นเป็นธรรมวินัย แล้วเวลาทำขึ้นมาแล้ว เวลาหลวงตาท่านคว่ำบาตรไปแล้ว เห็นไหม ไม่มีผล ทำกลับหลังไม่มีผล ไม่มีผล.. ไม่มีผลหงายทำไม? ไม่มีผลรับรู้อะไร? ไม่มีผล! ทำแล้วไม่มีผล.. ไม่มีผลทุกซ์ทำไม?

เวลาทุกซ์ขึ้นมาทีไรคิดไป แล้วการคิดอย่างนี้มันหงายไม่ได้หรอก แต่ถ้าการหยายบาตรนะมันต้องมีเหตุมีผลเหมือนกัน ตำแหน่งนั้นคืนไปก่อน ทำให้มันถูกต้องดังามขึ้นมา.. เหมือน

เรานี่ เราทำความผิดใช่ไหม? เราปลิ้นชิงเขามา แล้วเขาลงโทษบอกว่ายกเลิกกัน แล้วสิ่งที่เอ็ง ปลิ้นไปทำไมเอ็งไม่คืนล่ะ? อ้าว.. เอ็งไม่คืนแล้วเอ็งจะพ้นโทษได้อย่างไร?

นี่ไง การทำด้วยสามิยกรรม ทำด้วยมิจฉา การทำด้วยความเห็น การทำอย่างนั้นไม่มี ประโยชน์หรอก แต่จริงๆ แล้วเราก็เชื่อว่าเขาก็ไม่ได้หวังผลตรงนี้หรอก เขาหวังผลเพียงแต่ว่า มันเป็นการเมือง การหาเสียงของเขา เขาไม่เชื่อ ถ้าคนเชื่อมันจะไม่ทำความชั่ว คนไม่เชื่อ คนไม่ ยอมรับความจริง เห็นไหม

นี่ไงที่เราบอกว่า กรรมคือการกระทำ ทำดีหรือทำชั่ว แล้วใครเป็นคนทำ อะไรเป็นคนทำ เวลาทำใครไปปิดหูปิดตาทำ พอทำขึ้นมาแล้วบอกไม่มีผลๆ เพราะมันไม่เชื่อ แต่พอทุกข์พอยาก ขึ้นมา มันแก้ทุกอย่างแล้ว แก้ไม่จบก็มางูพันหลัก จะมาแก้ด้วยความรู้ความเห็นของตัวเอง แล้วมัน แก้ได้จริงหรือเปล่านั้น?

มันแก้ไม่ได้หรอก มันทำไม่ได้ มันทำไม่ได้เพราะมันไม่มีเหตุไม่มีผล การทำมันต้องมี ที่มาที่ไปสิ นี่มันมีเยอะ ถ้าพระเจ้า เห็นไหม เราจริงตามสมมุตินะ ธรรมวินัยก็เป็นสมมุติ ทุก อย่างก็เป็นสมมุติ แต่มันจริง ถ้ามันจริงตามสมมุติที่เราทำความเป็นจริง ผลที่ให้มันจะตอบสนอง จริง ครูบาอาจารย์เรา เห็นไหม คุณติพระป่าเรา ธรรมวินัยนี้เคารพอาวุโส ภัณฑะ ธรรมวินัยเคารพ บูชาครูบาอาจารย์ ผิดถูกไหม? นี่เราจริงกับธรรมะ เราจริงกับธรรม ธรรมะจะให้ผลตอบแทนเรา

สี่เลนะ สุกะติง ยันติ สี่เลนะ โภคะสัมปะทา เราถือศีลด้วยเคารพธรรมวินัย เคารพ ศีลธรรม เคารพศีลธรรม ศีลนั้นจะคุ้มครองเรา คุ้มครองเราด้วยเราเป็นคนดีใจ เราทำคุณงาม ความดี เราเป็นคนดีนะ โภคทรัพย์ก็เกิดขึ้นมากับเราใช่ไหม? เราเป็นคนดี ไปที่ไหนผลบุญมัน ตอบสนองทั้งนั้นแหละ นี่มันจะคุ้มครองเราถ้าเราจริงจังต่อเขา

แต่นี้ครูบาอาจารย์เราท่านทำจริง ท่านเห็นจริง ท่านรู้จริง ท่านมีเหตุมีผลของท่าน ท่านทำ ตามเหตุตามผลนั้น แต่ที่นี่มันไม่มีเหตุมีผล ทำตามอารมณ์ เห็นไหม บอกว่าสมมุติ หนุนก็สมมุติ สมมุติก็โยนทิ้งไป.. เป็นวัตถุโยนทิ้งได้นะ แต่กรรมมันโยนทิ้งไม่ได้หรอก มันมีผลไปแล้ว มัน ทำไปแล้ว ความทุกข์โยนทิ้งไม่ได้หรอก มันโยนทิ้งไม่ได้

สิ่งนี้ เพราะความคิดคนเรามันคิดฉาบฉวย คิดไม่จริง ไม่ซื่อสัตย์กับธรรมวินัย ถ้ามัน ซื่อสัตย์ตามธรรมวินัย เราปฏิบัติตามธรรมวินัย ผลมันเกิดขึ้นมากับเราแน่นอน แต่เราไม่ซื่อสัตย์

เราไปบิดเบือนไป เห็นไหม บิดเบือนเอาตามความพอใจของตัวเอง จะบิดเบือนให้ธรรมวินัยมาเป็นไปตามความเห็นของตัวเอง มันเป็นเรื่องที่เป็นไปไม่ได้

แล้วบอกนี่ไม่มีผลๆ ไม่มีผลทำไมมันทุกข์ล่ะ? มันทุกข์เพราะความจริงมันเป็นอย่างนั้น แล้วคุณภาพของสงฆ์ด้วย ครูบาอาจารย์ของเราท่านเป็นพระอะไร? แล้วที่เขาทำนั้นเป็นพระอะไร? นี่พูดถึงตามธรรมวินัยนะ

ดูสมัยพุทธกาลสิ สมัยพุทธกาลนะเวลาพระมีมากขึ้นมา พอพระมีมากขึ้นมาพระก็มีความเห็นหลากหลายไปหมด แล้วพระนี่มันมีในสมัยพระเจ้าอโศกมหาราช พระนี้บวชมาก พระเจ้าอโศกมหาราชศรัทธาในศาสนา มาก คุ่มครองพระ คูแลพระ โอ๊ย.. ลากสักการะมันเกิดมาก บวชเข้ามากันมหาศาลเลย แล้วบวชเข้ามานี่ พวกเดียรถีย์ก็ปลอมบวชเข้ามา ทุกอย่างปลอมบวชเข้ามา สุดท้ายพระที่เป็นธรรมไม่ยอมร่วมอุโบสถกับพระที่ปฏิบัติไม่ดี ปฏิบัติไม่ถูกต้อง

พระเจ้าอโศกมหาราชท่านจึงนะ ท่านเคารพบูชาธรรมะ ถึงสั่งให้อำมาตย์บอกว่า

“ให้ไปรวมสงฆ์ให้ลงสามิจิกรรม คือให้ลงอุโบสถร่วมกัน”

อำมาตย์มันได้อำนาจไปนะ ไปถึงมันก็สั่งพระเลย บอกพระให้ลงอุโบสถร่วมกัน พระที่เป็นธรรมท่านไม่ยอม พอไม่ยอมก็ตัดหัวฉับ! ฉับ! ตัดหัวไปเรื่อย ตัดหัวไปเรื่อย อำนาจ! อำนาจ มี ตัดหัวไปเรื่อย

ที่นี้ของพระเจ้าอโศก อยู่ในเหตุการณ์นั้นด้วย เห็นว่าอำมาตย์นี้ทำเกินกว่าเหตุแล้วตัวเองก็ขึ้นไปนั่งเป็นอันดับต่อไป ให้ตัดหัวเป็นคนต่อไป ยกดาบขึ้นมาจะฟันนะ ไม่กล้า ก็อำนาจมานะแต่ไม่กล้าฟันญาติของพระเจ้าอโศก ไม่กล้า! มีอำนาจก็ไม่กล้า พอไม่กล้าก็กลับไปเฝ้าพระเจ้าอโศก บอกว่าไปประชุมสงฆ์แล้วไม่สำเร็จ พระเจ้าอโศกทำอย่างไร?

ก็บอกว่าให้ไปรวมสงฆ์ พอรวมสงฆ์ พอไปถึงก็ใช้อำนาจเลย ให้ประชุม ให้ลงอุโบสถ ถ้าใครไม่ลง ไม่เชื่อ ตัดหัว ก็ตัดหัวไปเรื่อยๆ ตัดหัวไปเรื่อยๆ พอตัดหัวไปถึงญาติของพระเจ้าอโศก ผมก็เลยไม่กล้าตัด นี่เพราะมันทำไม่สำเร็จก็มารายงานผลไป โอ้โฮ.. พระเจ้าอโศกมหาราชนี่ร้อนเป็นไฟเลย

“เราสั่งให้ไปประชุมสงฆ์ ให้ไปทำความสามัคคีกัน เราไม่ได้สั่งให้ไปฆ่าพระ”

ตัวเองเราร้อนมาก เราร้อนมาก ตั้งไปแต่ไม่ได้ตั้งอย่างนี้ ตั้งไปให้ทำคุณงามความดี แต่ทำไมเขาไปทำอย่างนี้ พระเจ้าอโศกทุกข์ร้อนมาก ทุกข์ร้อนมากก็ไปเฝ้าอาจารย์ของตัว พระเป็นอาจารย์ของตัวไป บอกว่าทำไปแล้วมันร้อน มันทุกข์มากเลยที่ตัวเองทำประโยชน์มาเพราะเคารพบูชาในศาสนา มาก ทำไมเรื่องมันเป็นอย่างนี้ขึ้นมาได้

อาจารย์เลยสั่งเลย บอกว่า “ถ้ามีกรรมขึ้นมาอย่างนี้แล้ว ให้ทำสังคายนา ทำสังคายนาทางธรรมวินัย ถ้าสังคายนาทางวินัยเสร็จแล้ว ทำตามวินัยเสร็จแล้วก็ให้ตรวจสอบพระ ตรวจสอบพระให้พระตอบเรื่องธรรมะ ถ้าตอบถูกให้บวชต่อไป ถ้าใครตอบผิด เดียรถีย์เขาไม่รู้เรื่องหลักของศาสนา ไม่รู้หลักเรื่องศาสนา จับสีกๆ เลย”

นี่ไง เวลาไปทำด้วยอำนาจ ทำด้วยความไม่เข้าใจ เห็นไหม แต่พระเจ้าอโศกมหาราชทุกข์ร้อนมาก ทุกข์ร้อนมากก็ไปกราบอาจารย์ของตัว อาจารย์ของตัวบอก นี่ในเมื่อเหตุมันเกิด กรรมมันเกิดแล้ว ให้ทำคุณงามความดีกับศาสนา ให้ทำสังคายนาเลย ทำสังคายนาเสร็จแล้ว สังคายนาธรรมวินัยก่อน แล้วมาสังคายนาพระด้วย

ไม่ได้ทำสังคายนาที่เราทำปัจจุบันนี้ สังคายนาตัวอักษร สังคายนาไปรวบรวมตำรา แต่พระปล่อยหัว ชั่งหัวมันไป แล้วตอนนี้ก็จะมาคว้าบาตร หงายบาตร.. คว้าบาตร หงายบาตร เวลาเดี่ยวเราฉันเสร็จเราจะคว้าให้ดู หงายให้ดูนะ เราไปล้างบาตร คว้าบาตร ต้องล้างให้เกลี้ยงนะ

มันเป็นกิริยา มันเป็นคำพูด แต่การกระทำเหตุและผลมันมีไหม? เหตุและผลแห่งกรรมที่เอ็งทำกันอยู่ เอ็งทำมาเพราะเหตุใด? กรรมนี้พระพุทธรเจ้าสอนไว้แล้ว เห็นไหม

“สิ่งใดทำแล้วเสียใจภายหลัง สิ่งนั้นไม่ดีเลย”

สิ่งใดทำแล้วเสียใจภายหลัง เรามาร้องให้คร่ำครวญอยู่กับการกระทำของตัว สิ่งนั้นไม่ดีเลย แล้วสิ่งที่ตอนจะทำ เตือนแล้วเตือนอีก เตือนแล้วเตือนอีก ว่าไม่มีผล ไม่มีผล เวลาที่มีอำนาจ ใจ อำนาจอยู่ในมือนี้ทำอะไรก็ได้ เวลาอำนาจหลุดมือไปแล้วมาเสียใจภายหลัง

นี่ไงค้นหาความทะยานอยากนะพวกเรานี้ ถ้าเรามีโอกาส เรามีคุณงามความดี ลมหายใจยังเข้ายังออกอยู่ ยังมีสติสัมปชัญญะอยู่ เราควรทำแต่คุณงามความดีของเรา อะไรที่ใจมันเรียกร้องนะขึ้นมัน ต้องขึ้นมัน กิเลสค้นหาความทะยานอยากมันจะลากเราไปทั้งนั้นแหละ

ธรรมะนะมีชั่วคราว ตั้งสติก็มีชั่วคราว สติ สมาธิมีชั่วคราวเท่านั้นแหละ ชั่วคราวเพราะอะไร? ชั่วคราวเพราะเราสร้างขึ้นมา

ทางโลกเขาจะทำสิ่งใดนะเขาสั่งได้ มีพิมพ์เขียวแล้วสั่งวัตถุสิ่งต่างๆ เข้ามาได้หมด ทุกอย่างทำได้หมดเลย แต่เราศึกษาธรรมะกันเขียนเป็นเขียนตายนะ สติเป็นอย่างไรก็ไม่รู้ แต่อ่านออก สติ ส.เสื่อ ต.เต่า สระอู สติ! สติ! สติ! แต่สติเป็นอย่างไรก็ไม่รู้ เออ.. สมาธิก็ไม่รู้ ยิ่งปัญญาไม่ต้องพูดถึงเลย

ถ้าไม่มีสมาธิอยู่ โลกุตตรปัญญามันเกิดไม่ได้ ปัญญาที่เกิดขึ้นมาเป็น โลภียปัญญาทั้งหมด ปัญญาของกิเลสทั้งหมด ปัญญาเกิดจากตัวตนทั้งหมด ปัญญาเกิดจากตัณหาความทะยานอยากทั้งหมด แต่ศึกษาธรรมะไป เห็นไหม

เขาว่าธรรมะเป็นธรรมดา ธรรมะเป็นธรรมชาติ น้ำขึ้น น้ำลงมันก็เป็นธรรมะธรรมดา ความดีความชั่วมันก็เป็นธรรมดา ทีนี้พอมีความคิดขึ้นมามันก็เป็นธรรมดา พอธรรมะขึ้นมา น้ำขึ้น น้ำลงนะ เออ.. นี้มันก็ธรรมดา มันเป็นธรรมดา คำว่าธรรมดาเพราะเราไปศึกษาแล้วจิตมันก็เป็นธรรมดา มันก็ปล่อย มันเป็นธรรมดาของความรู้สึกลับ มันไม่ใช่ธรรมะหรอก

ธรรมะมันต้องสงบของมันเข้ามา แล้วถ้าปัญญามันเกิดจะซ็อกเลยนะ ใครไปเห็นสักจะความจริงซ็อกเลย ถ้าจิตสงบ ใครเห็นกาย เวทนา จิต ธรรม โดยสักจะของมันนะ ซ็อก! ซ็อก เพราะอะไร? ซ็อกเพราะเราไม่เคยเห็น ซ็อกเพราะตัณหาความทะยานอยาก

“มารเอ๋ย เธอเกิดจากความดำริของเรา”

กิเลสตัณหาความทะยานอยากมันอยู่หลังความคิดทั้งหมด แล้วขณะที่ความคิดเกิดดับ.. ความคิดดับ กิเลสมันก็นอนจมสบายอยู่ในจิตนั่นแหละ มันยิ้มแย้มแจ่มใส มันลုပ်หัวธรรมะด้วยความเกิดดับลုပ်หัวเล่นเลย โอ๊ย.. เกิดดับๆ เกิดดับเนาะ เกิดดับเนาะ กิเลสมันลုပ်หัวเล่นอยู่นั่นนะ ตัวเองยังไม่รู้เรื่อง

นี่ไง ใ้ปัญญาที่เกิดขึ้นนี่ปัญญาของใคร? ปัญญาของกิเลสทั้งนั้น มันเป็นโลภียปัญญา มันเป็นปัญญาเกิดจากกิเลสทั้งหมด แล้วปัญญาเกิดดับ ปัญญาอย่างนี้เป็นปัญญาเกิดดับ มันทำหรือไม่ทำก็น้ำขึ้นน้ำลงอยู่แล้ว เราจะนั่งอยู่ไหนนะ เห็นไหม ข้างขึ้นข้างแรมก็น้ำขึ้นน้ำลง มันก็เป็นธรรมดาไป

นี่ก็เหมือนกัน เดียวก็คิด เดียวก็ไม่คิด ก็ธรรมดาไป ธรรมดาทั้งนั้นแหละ! ถ้าไม่มีศีลสมาธิ ปัญญา ถ้าไม่มีสมาธิเข้ามา จิตไม่ถึงฐิติจิต ความคิดเกิดขึ้นมานี้ แล้วความคิดออกมา เห็นใหม่ ที่ว่าซ้ออกเลย จิตสงบแล้วออกเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม มันสะเทือนกิเลสไป ไคโนเสาร์มันนอนอยู่ที่ใจเรา อวิชชานอนอยู่ มันนอนเนื่องปฏิสนธิจิต

ปฏิสนธิจิต ความคิดเรานี้เป็นขั้น ๕ เวลาตายไป จิตนี้มันจะรวบยอดไปปฏิสนธิจิต เห็นใหม่ อวิชชาปัจจุยา สงขาราสงขารปัจจุยา วิญญาณ.. วิญญาณ! วิญญาณในปัจจุสมุปบาท กับ วิญญาณในขั้น ๕ มันคนละความรู้สึก คนละความคิด ความคิดมันคนละชนิด

ขนาดเวลาเกิดในวิภวภู มิเห็นใหม่ คุณติ ทำไมเทวดา อินทร์ พรหม พระพุทธเจ้าเทศน์ธรรมจักรนี้ไอ้โฮ.. ส่งต่อเป็นขั้นๆ ขึ้นไปเลย ทำไมเทวดา อินทร์ พรหม มาหาหลวงปู่มัน มาฟังหลวงปู่มันเทศน์ นี้คนละมิติ คนละสถานที่ แล้วสื่อความหมายกันด้วยอะไร?

นี่ภาษาใจ เห็นใหม่ ปฏิสนธิจิต ภาษาจิตมันมี.. ภาษาจิตมันมี เวลาเข้าไปแล้วปฏิสนธิจิต นี้ความคิดที่เราคิดๆ กันอยู่นี้ ความคิดอย่างนี้ ปัญญาอย่างนี้เป็นสัญชาตญาณของมนุษย์ แล้วปัญญาที่มันเกิดขึ้นจะฆ่ากิเลส เอาปัญญาอย่างนี้ไปฆ่ากิเลส มันจะไปฆ่ากิเลสได้อย่างไร? มันเป็นไปได้ เห็นใหม่ ว่าศีล สมาธิ ปัญญา ศีล สมาธิ ปัญญา นี้ขึ้นน้ำลงเป็นธรรมดาๆ มันก็ธรรมดา

นี่ไง เพราะอะไร? เพราะครูบาอาจารย์มันไม่จริงใจ ถ้าความจริงมันมีนะ คำพูดนี้ คนที่มันแสดงออกมา เห็นใหม่ หลวงตาท่านพูดบ่อย “ถ้ามันมีความจริงในหัวใจ มันจะปิดไว้ขนาดไหนนะ มันพูดออกมานี้ ธรรมะมันออกมาด้วย ฟังออก” ไอ้คนไม่มี พูดอย่างไรมันก็ไม่มีความรู้ เวลาเปิดวิทยุมีแต่เสียง เห็นใหม่ วิทยุมันมีชีวิตไหม? มันมีแต่เสียงออกมา มันรู้อะไร วิทยุมันรู้อะไร? คลื่นมันก็ออกไปตามนั้นแหละ

นี่ก็เหมือนกัน ไปศึกษาธรรมะของพระพุทธเจ้ามาก็พูดไปตามธรรมะนั้นแหละ ก็ธรรมะเหมือนกัน ก็พูดนี้ พูดธรรมะนั้นแหละ แต่ไม่รู้ กุญแจมึง กุญแจธรรมะนั้นแหละ แต่ถามกูตอบไม่ได้นะ ไม่รู้เรื่องหรอก.. นี่ไงขึ้นน้ำลงธรรมดา ก็ธรรมดาไป แต่ธรรมดาเป็นอย่างไรล่ะ? ธรรมดาเป็นอย่างไร? น้ำขึ้น น้ำลงเป็นธรรมชาติของมันใช่ไหม? ความสุข ความทุกข์ในใจก็เป็นธรรมชาติของมันใช่ไหม? แล้วเอ็งแก้กิเลสอย่างไรล่ะ? อ้าว.. ก็น้ำขึ้น น้ำลงไป ก็ธรรมดาไป

นี่เพราะอะไร? เพราะความไม่รู้ เห็นใหม่ ความไม่รู้มันทำทุกอย่างผิดพลาดไปหมดนะ นี่พูดถึงการคว่ำบาตร หงายบาตร นี่เขาจะหงายบาตรกันไป ประสาเราเนาะเราไม่เอาเรื่องอย่างนี้มาอยู่ในหัวเลย ไม่มีคุณพิณิจ เราสังเวชด้วย เราสังเวชเพราะอะไรรู้ใหม่? เพราะเราเจ็บไข้ได้ป่วยกัน เราก็ต้องรักษากันตามอาการของความไข้ได้ป่วยนั้น เขาเจ็บไข้ได้ป่วยหรือเปล่าก็ไม่รู้ เขาจะเป็นจะหายเราก็ไม่รู้ เขาทำของเขาเนาะ ไม่รู้เรื่องอะไรของเขาไปเลย

ครูบาอาจารย์เราจะทำนะ นี่ครูบาอาจารย์ของเราท่านพิจารณาแล้วพิจารณาอีกนะ มันสะท้อนสังคมใหม่? มันสะท้อนมากน้อยแค่ไหน? แต่ถ้ามันจะสะท้อนสังคมบ้าง แต่เพื่อให้สังคมมีหลักยึด ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

ถ้ามีตัวศาสนากล่อมเกล้า กล่อมเกลี้ยงใจของประชาชนอยู่ สิ่งนั้นมันจะเป็นประโยชน์ไปในอนาคต มันจะมีการกระทบกระเทือนอย่างไร ท่านก็รักษาของท่านเอาไว้ แต่ท่านเป็นผู้ใหญ่ ท่านเป็นผู้รอบรู้ ท่านไม่พูดออกมาให้พวกเรารู้เรื่องหรือ เหมือนการปกครอง เห็นใหม่ เราไปบอกประชาชนก่อน ประชาชนต่อต้านหมดแหละ เขาต้องปกครองประชาชน

นี่ก็เหมือนกัน ความรู้สึก ความนึกคิดของพวกเรานี้อ่อนแอมาก ความรู้สึก ความนึกคิดของพวกเราไกลกับหลักศาสนา ไกลกับหลักสมบัติสังฆธรรม ไกลมาก แล้วเวลาท่านจะมาพูดให้เราเข้าใจมันเป็นเรื่องที่เป็นไปไม่ได้ ท่านถึงเสียสละตัวท่านเพื่อปกป้องชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ให้มีความร่วมมือกับพวกเรา

นี่แล้วก็บอกว่าสังคมปั่นป่วน สังคมปั่นป่วน.. สังคมปั่นป่วนขนาดไหนก็เพื่อผลประโยชน์ของชาติ ของศาสนา เพื่ออนาคต ถ้าไม่มีครูบาอาจารย์ท่านมายับยั้งสิ่งนี้ไว้ แล้วปล่อยให้เขาทำกันตามอำเภอใจนะ เขาจะแก๊งไปอีกมหาศาลเลย แต่เพราะครูบาอาจารย์ของเราท่านเบรคของท่านได้ แล้วนี่มันก็เป็นช่วงเนี่ย ในธรรมนะบอกว่าศาสนานี้ ๕,๐๐๐ ปี มันจะเสื่อมไปเป็นธรรมดา

แล้วก็ดูเอาแล้วกัน ขนาดมีคนรู้จริง ครูบาอาจารย์เราคอยยับยั้งไว้ มันก็ยังจะไหลไปตามโลกตลอด ไหลไปตามโลกนะ คุณติเวลาประชุมสงฆ์ ประชุมวิสาขะกันสิ มั่วไปกันหมดเลย แต่สมัยครูบาอาจารย์เราทำ เห็นใหม่ เวลาวินวิสาขบูชาที่สนามหลวงนี้ โอ้โฮ.. มีการประพาดิปฏิบัติเต็มไปหมดเลย มีแต่ความร่วมมือเป็นสุข เดียวนี้มีแต่การละเล่น มีแต่ทำเพื่อผลงาน ผลงานของโลกไง

ยิ่งทำยิ่งห่างไกล ยิ่งทำยิ่งไกลจากศาสนา เพราะใจมันไม่เป็นธรรม ใจเป็นธรรมเขารู้เลย ความรู้สึกของใจ ใจที่สัมผัสธรรมอันนี้ นี่คือตัวศาสนา ตัวศาสนามันจะทำให้หัวใจทุกหัวใจมีความเห็นออมชอมกัน มีจิตใจที่เป็นสาธารณะกัน มีการให้อภัยต่อกัน มีการอยู่กันด้วยความร่มเย็นเป็นสุข นั่นคือตัวศาสนา!

ตัวศาสนาคือหัวใจของคนที่มีนัยบถือศาสนานั้น จิตใจกว้างขวาง จิตใจเผื่อแผ่ต่อกัน ไม่ใช่ว่าเอาแต่ใครก็แล้วแต่คิดเห็นอย่างไรก็ได้ ต้องมายกย่องตัวเองคนเดียวให้เป็นผู้ใหญ่ มันไม่ใช่ศาสนาหรอก ตัวศาสนา เห็นไหม พูดถึงคนไม่รู้ธรรมะมันก็ผิดพลาดกันไปเรื่อยๆ แล้วก็ทิฐิมานะก็ว่ากันไปตามเกมนั้น

นี่พูดถึงคำว่าบาตร หงายบาตร ถ้าจะคำว่าบาตร หงายบาตร เดี่ยวเราจะล้างบาตรให้ดู พระฉันเสร็จแล้วจะไปคว้าบาตร หงายบาตร อยู่ที่ล้างบาตรนั้นทั้งวันเลย เอวัง